

XII SOTSIAALHOOLEKANNE

TEKSTE JA ÜLESANDEID ERIALASE EESTI KEELE ÕPPEKS TÜ NARVA KOLLEDŽI KOHALIKU OMAVALITSUSE KORRALDUSE ERIALA ÜLIÕPILASTELE

Ülesanded koostasid: Diana Maisla ja Urve Aja
Tekstid valis ning katsetas ülesandeid õppetöös: Sirje Annik
Retsensent: Leelo Kingisepp
Projektijuht: Aet Kiisla
Küljendus: Tarmo Käärrik
Veebikeskkond: Pavel Kodotšigov

Integratsiooni ja
Migratsiooni Sihtasutus
Meie Inimesed

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

TARTU ÜLIKOOL
NARVA KOLLEDŽ

Narva 2010

Hoolekanne ja sotsiaalkindlustus Eesti NSVs

1944. aasta sügisest muutus **hoolekandetöö** põhiprobleemiks Suure Isamaasõja invaliidide, hiljem ka veteranide **elujärje** parandamine ja neile mitmesuguste soodustuste võimaldamine. Kohalike omavalitsuste ja eraorganisatsioonide roll kadus. Hoolekandetööd hakkas kontrollima **üksnes** riik. Suurem **rõhk** pandi sotsiaalkindlustusele, väiksem hoolekandele. Raskete liikumis- ja vaimsete **puuetega** inimesed ning puuetega lapsed olid N. Liidus n-ö **tabu**, enamasti saadeti nad silma alt ära suurtesse **hooldekodudesse**. Abivajaja probleemid jäid sageli kas teadmatuks või kaugeks. **Kurdid** ja **pimedad** olid teiste invaliididega võrreldes siiski teatud **eelisolukorras**.

Abiandmine koju ehk **lahtine hoolekanne** Eestis **taastati** alles 1980. aastate algul, mil võeti tööle **hooldusõed** ja hakati abistama üksi elavaid **vanureid**. 1980. aastate lõpul tuli juurde veel uusi hoolekandevorme. Samal ajal hakkasid tekkima ka hoolekandega tegelevad **vabatahtlikud** ühiskondlikud organisatsioonid. Üleminekuperioodi iseloomustas abiandmise juhuslikkus: eriti aktiivsed inimesed said abi neljast-viiest kohast, samas teised ei saanud midagi.

Hoolekanne ja sotsiaalkindlustus taasiseseisvunud Eestis

Pärast Eesti taasiseseisvumist läks hoolekande korraldamise **peavastutus** taas riigilt üle kohalikele omavalitsusele. Eesti ühiskond **elas üle** samasugused muudatused, nagu need olid kord juba toimunud aastatel 1925-1935. Praegu kehtiv sotsiaalhoolekande seadus **jõustus** Eestis 1995. **Vastavalt** sellele jt vastuvõetud seadustele peab kohalik omavalitsus **osutama** vallas või linnas elavatele elanikele sotsiaalhoolekannet, kui nad ei tule endaga toime ja vajavad abi.

Eesti hoolekandesüsteemi põhimõtted on järgmised: **inimõiguste** järgimine, **isikuvastutus** enda ja oma perekonnaliikmete eest, abi andmise kohustus, isiku ja perekonna **toimetuleku** soodustamine põhimõttel: **parem õng kui kala**.

Sotsiaalhoolekannet korraldavad Eestis sotsiaalminister, **maavanemad** ja kohalik omavalitsus. Peale riigi ja kohalike omavalitsuste osalevad sotsiaalhoolekandes ka vabatahtlike ühendused ja kirik.

Kohalikul omavalitsusel on hoolekandes järgmised ülesanded:

- Sotsiaaltoetuste määramine.

Valla ja linnavalitsused maksavad riigieelarvest neile eraldatud rahast toimetulekutoetust neile, kelle kuu sissetulek pärast eluruumi **alaliste kulude mahaarvamist** on alla kehtestatud **toimetulekupiiri**. Toimetulekupiiriks nimetatakse summat, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks **äraelamiseks** ühe kuu jooksul. Toimetulekupiiri suuruse määrab Riigikogu igal aastal uuesti. Toimetulekupiir **sõltub** inimeste arvust perekonnas. 2006 kehtisid järgmised toimetulekupiirid: üksi elavale inimesele või esimesele pereliikmele 750 krooni kuus; igale järgnevale pereliikmele 600 krooni kuus. 2007. aastal on need arvud 900 krooni ja 720 krooni. Omavalitsused võivad maksta ka **täiendavaid** sotsiaaltoetusi, kuid kohaliku volikogu poolt kehtestatud **tingimustel** ja korras. Sotsiaalhoolekande rahastamiseks võidakse kasutada mitmesuguste fondide, **sihtkapitalide**, samuti **mittetulunduslikku** tegevust, **annetustest** ja sponsorlusest **laekunud** vahendeid jne. Veel on omavalitsustel hoolekande osas järgmised ülesanded:

- **Sotsiaalregistri pidamine.**
- Kohaliku sotsiaalhoolekande arengukava **väljatöötamine** valla või linna arengukava osana.
- **Eestkoste** korraldamine.
- Hooldus ja abi lastele, peredele, vanuritele, **kinnipidamiskohtadest** vabanenud isikutele jt toimetulekuks abi vajavatele isikutele.
- **Nõustamine** jne.

Eraldi hoolekandeesutusi võib luua lastele, noortele, vanuritele, füüsiliste või vaimsete puuetega isikutele või teistele sotsiaalselt mitte toimetulevatele isikutele.

Hoolekandeesutustes võib kasutada mitmesuguseid hooldusvorme:

- päevahooldamine;
- vabatahtlik **ööpäevane** hooldamine;
- hooldamine peres (**tugipere**);
- koduteenused;
- **aineline** abi (toimetulekutoetus, sotsiaaltoetused), nõustamine jne.

Hoolekande põhitähelepanu on suunatud nn **riskigruppidele**:

- lapsed, lastega pered;
- puuetega inimesed;
- vanurid;
- kinnipidamiskohtadest vabanenud;
- **töötud.**

ÜLESANDED

1. Seletage tekstis tumedalt trükitud sõnu.
2. Millised teksti kohta esitatud väited on õiged ja millised valed? Parandage valed väited.

- 1) 1980ndatel võeti tööle hooldusõed.
- 2) Hoolekandeesutustes kasutatakse sunniviisilist hooldust.
- 3) Koduteenus on üks hooldusvormidest.
- 4) Eestis soodustatakse perekonna iseseisvat toimetulekut.
- 5) Endised vangid ei kuulu Eestis riskirühma.
- 6) Hoolekande põhiprobleemiks on veteranide elujärje parandamine.
- 7) 1944. aastal oli palju sõjainvaliide.
- 8) Elanikke, kes ei tule endaga toime, abistab riik.
- 9) Puuetega lapsed saadetakse Eestist ära.
- 10) Toimetulekupiir sõltub laste arvust perekonnas.

3. Leidke lausest viga ja kirjutage õige variant paremasse tulpa.

Hoolekandetöö põhiprobleemiks oli invaliidide ja veteranide elujärg parandamine.	elujärje
Omavalitsused võivad maksta täiendavaid sotsiaaltoetusi kohaliku volikokku poolt kehtestatud tingimustel.	
Suurem rõhk pandi sotsiaalkindlustuseks.	
Pärast Eesti taasiseisvumist läks hoolekande korraldamise peavastutus riigile üle kohalikule omavalitsusele.	
Hoolekande põhitähelepanu on suunates nn riskigruppidele.	
Hoolekandeesutustes võib kasutada mitmesuguseid hooldusvormid.	
Eraldi hoolekandeesutusi võib looma lastele ja noortele.	
Toimetulekupiir sõltud inimeste arvust perekonnas.	
Üleminekuperioodi iseloomustas abiandmise juhuslik.	
Aktiivsed inimesed said abi neljast-viiest kohast, samas teised ei said midagi.	
Omavalitsustel on hoolekande käes mitmed ülesanded.	

4. Moodustage fraasidest eitavad vormid ja kasutage neid omavahel seotud lausetes. (Koostage kriminaalne jutustus.)

- 1) võidakse kasutada – ei võida kasutada
- 2) hakkas kontrollima –
- 3) sõltub inimeste arvust –
- 4) iseloomustas juhuslikkus –

- 5) rõhk pandi –
- 6) nõustuge nõudmistega –
- 7) maksavad toetust –
- 8) jäid teadmatuks –
- 9) on suunatud –
- 10) hakati abistama –
- 11) peab osutama –

5. Järjestage omavalitsuse ülesanded hoolekandetöös tähtsuse järjekorras ja põhjendage oma otsust.

Sotsiaaltoetuste määramine.

Sotsiaalregistri pidamine.

Kohaliku sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine.

Eestkoste korraldamine.

Hooldus ja abi lastele, peredele, vanuritele, kinnipidamiskohtadest vabanenud isikutele jt toimetulekuks abi vajavatele isikutele.

Nõustamine.

6. Kirjutage ühel nendest teemadest vähemalt 250 sõnaline esse:

Tuleb aeg, mil talv küsib meilt, mida me tegime kogu suve. Böömi vanasõna.

Ühiskond peaks pöörama nn riskigruppidele rohkem tähelepanu

Peab olema vaene, et tunda andmisrõõmu. G. Eliot

